

Sygn. akt: WA 6/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Buliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Steckiewicz

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant : Ewa Śliwa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej ppłka Macieja Nowaka
w sprawie mjr. rez. M. O. oskarżonego z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., po
rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 28 czerwca 2016 r., apelacji
wniesionej przez obrońcę oskarżonego od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego
w P. z dnia 17 marca 2016 r.

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Wojskowemu
Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Wojskowego Sądu Okręgowego z dnia 17 marca 2016 r. mjr. rez.
M. O. został uznany winnym tego, „że w okresie od 1 lutego 2009 r. do 28
października 2011 r. w P., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z
góry powziętego zamiaru, zabrał w celu przywłaszczenia żywność dostarczoną do

magazynów żywnościowych kuchni i stołówek podległych Centrum Szkolenia [...] przeznaczoną do zaspokajania potrzeb żywnościowych w ramach przedmiotowej jednostki wojskowej w łącznej kwocie 9.743,86 zł na szkodę Centrum Szkolenia, i tak:

- w okresie od 1 lutego 2009 r. do 28 października 2011 r. zabrał w celu przywłaszczenia 1.760 porcji obiadowych o łącznej wartości 9.217,82 zł na szkodę Centrum Szkolenia [...], w tym 474 porcje o wartości 4,64 zł każda, łącznej wartości 2.199,36 zł - w okresie od 1 lutego do 31 grudnia 2009 r., 734 porcje o wartości 5,17 zł każda, łącznej wartości 3.794,78 zł - w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. oraz 552 porcje o wartości 5,84 zł każda, łącznej wartości 3.223,68 zł - w okresie od 1 stycznia do 28 października 2011 r.
- w nieustalonym dniu, w grudniu 2009 r. w P. zabrał w celu przywłaszczenia 2 kg sałatki jarzynowej o wartości 6,57 zł, 2 kg sałatki niemieckiej o wartości 4,60 zł, 1 kg śledzia w śmietanie o wartości 6,18 zł, 2 kg śledzia po kaszubsku o wartości 19,58 zł, 1 kg schabu pieczonego o wartości 21,90 zł, 0.5 kg piersi drobiowej w galarecie o wartości 7,21 zł i 1 kg schabu pieczonego ze śliwką o wartości 22,95 zł, o łącznej wartości 88,99 zł na szkodę Centrum Szkolenia [...],
- w dniu 26 maja 2011 r. zabrał w celu przywłaszczenia 20 sztuk kotletów z piersi kurczaka o wartości 30 zł, na szkodę Centrum Szkolenia [...],
- w nieustalonym dniu w maju 2011 r. zabrał w celu przywłaszczenia 6 słoików ogórków o wartości 26,24 zł, 192 sztuki masła o wartości 63,50 zł, 30 sztuk jajek o wartości 13,80 zł, 54 krążki sera topionego o wartości 103,19 zł, 12 sztuk serków typu Grani o wartości 15,62 zł, o łącznej wartości 222,35 zł na szkodę Centrum Szkolenia [...],
- w dniu 28 lipca 2011 r. zabrał w celu przywłaszczenia 4 kg schabu faszerowanego śliwką o łącznej wartości 90,53 zł na szkodę Centrum Szkolenia [...],
- w dniu 2 sierpnia 2011 r. zabrał w celu przywłaszczenia 10 sztuk zrazów wołowych o wartości 30,10 zł na szkodę Centrum Szkolenia [...],
- w dniu 7 września 2011 r. zabrał w celu przywłaszczenia 12 porcji leczy pieczarkowego o wartości 5,44 zł, 4 puszki gulaszu wołowego o wartości 42,56 zł, 2 kg pomidorów o wartości 10,50 zł, 10 sztuk pączków o wartości 5,57 zł, o łącznej wartości 64,07-zł na szkodę Centrum Szkolenia [...],

tj. popełnienia przestępstwa z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”,
za co wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 2 lat próby, nadto wymierzono oskarżonemu 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 50 zł, oraz zasądzono (art. 46 § 1 k.k.) od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego – Centrum Szkolenia [...] obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę kwoty 9.743,86 zł, a na podstawie art. 43b k.k. orzeczono podanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez jego odczytanie na zbiórce żołnierzy zawodowych Centrum Szkolenia [...].

Apelację od tego wyroku złożył obrońca oskarżonego, zarzucając temuż orzeczeniu:

„1. obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

a) art. 5 § 2 k.p.k. poprzez nie rozstrzygnięcie istniejących w niniejszej sprawie, a nie dających się usunąć, względnie nie usuniętych wątpliwości na korzyść oskarżonego M. O. oraz rozstrzygnięcie istniejących wątpliwości na niekorzyść tego oskarżonego i przyjęcie, że wnioski płynące z analizy zeznań świadków [...], przy czym w odniesieniu do tego ostatniego zeznań z fazy postępowania przygotowawczego, zasługują na przymiot wiarygodności pomimo tego, że wnikliwa analiza tych dowodów nie pozwala na stawianie na ich podstawie kategoriycznych twierdzeń, rozwianie różnic i wzajemnych oraz wewnętrznych sprzeczności w nich zawartych;

b) art. 4 k.p.k. i 7 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. w rezultacie przekroczenia przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów poprzez dowolne i nie korespondujące ze wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego przyznanie mocy dowodowej zeznaniom świadków [...], pomimo tego, że pozostały zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności zeznania kilkudziesięciu świadków, dowody z dokumentów przedłożonych przez oskarżonego i na jego wniosek nadesłane przez CSWL, nie dają podstaw wyciągnięcia jednoznacznych wniosków co do tego, czy M.O. przywłaszczał sobie produkty żywnościowe należące do CSWL;

c) art. 167 k.p.k. oraz art. 170 k.p.k. w związku z art. 410 k.p.k. - polegającą na przeprowadzeniu postępowania dowodowego jedynie w części i wyrokowaniu w

oparciu o część, a nie całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, co znalazło swój wyraz w nieprzeprowadzeniu (oddaleniu) podczas rozprawy głównej zawnioskowanych przez oskarżonego dowodów z uzupełniającego przesłuchania św. [...], opinii biegłego z dziedziny porównawczego badania pisma ręcznego na okoliczność autentyczności podpisów świadka Koniecznego pod wszystkimi protokołami jego przesłuchania z postępowania przygotowawczego oraz nie przeprowadzeniu (oddaleniu) szeregu dowodów zgłoszonych w pismach z dnia 9 i 22 września 2015 r., co mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, albowiem wszystkie w/wymienione dowody zmierzały do całościowego i wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności mających zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a mianowicie ustalenia kwestii wiarygodności świadków [...], a w szczególności miały wykazać, iż świadkowie oskarżenia mówili nieprawdę zarówno w kwestii przygotowywania dla oskarżonego różnego rodzaju potraw, jak i rzekomego przywłaszczania przez M. O. gotowych porcji obiadowych;

d) art. 167 k.p.k. oraz art. 170 k.p.k. w związku z art. 410 k.p.k. - polegającą na nieprzeprowadzeniu dowodu z oświadczenia oskarżonego złożonego do akt na rozprawie w dniu 4 lutego 2016 roku oraz dokumentów przedłożonych wraz z wnioskami obrony z dnia 29 kwietnia 2015 r. i 14 października 2015 r.;

e) art. 49a k.p.k. w związku z art. 46 § 1 k.k. - polegającą na wydaniu rozstrzygnięcia o obowiązku naprawienia szkody pomimo tego, że wniosku w tym przedmiocie oskarżyciel publiczny nie złożył w terminie określonym w przepisie art. 49a k.p.k., w brzmieniu przed jego uchyceniem z uwagi na okres popełnienia przestępstwa przypisany oskarżonemu, a więc zastosowanie ma art. 4 § 1 kk, a co więcej nie wykazano szkody po stronie CSWL (żadna z wielu kontroli i inwentaryzacji nie wykazały najmniejszego nawet niedoboru), co miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, albowiem doprowadziło do niekorzystnego dla oskarżonego rozstrzygnięcia w zakresie nałożenia nań obowiązku naprawienia szkody, pomimo braku podstaw ku temu;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, a polegający na uznaniu, że zgromadzone dowody dostatecznie potwierdziły tezę aktu oskarżenia, iż oskarżony dopuścił się

zarzucanych jemu czynów, w sytuacji gdy prawidłowa ocena zebranego materiału dowodowego, przeprowadzona na podstawie wszystkich (w tym także oddalonych przez Sąd I instancji) dowodów musiałaby doprowadzić do nie nasuwających najmniejszych wątpliwości wniosków, iż oskarżony O. nie przywłaszczył sobie żadnych artykułów czy produktów żywnościowych należących do CSWL.”

W oparciu o to skarżący wniósł „o uniewinnienie oskarżonego od popełnienia wszystkich zarzucanych jemu czynów” ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Na rozprawie przed Sądem Najwyższym obrońca poparł złożoną apelację, a prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Mimo obszerności uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji zasadne są częściowo zarzuty podniesione w apelacji obrońcy oskarżonego określone w pkt 1d i w pkt 1c.

Bezsporne jest, że na rozprawie w dniu 4 lutego 2016 r. oskarżony złożył pisemne oświadczenie, w którym zawarł swoje szczegółowe wyjaśnienia dotyczące stawianych mu zarzutów. Z uzasadnienia wyroku nie wynika, by były one przedmiotem rozważań sądu. Na s. 8, Sąd orzekający określił jedynie, że „oskarżony mjr. rez. M. O. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu przestępstwa i ograniczył się do krótkich wyjaśnień, w których zakwestionował tezy aktu oskarżenia, a następnie odmówił składania wyjaśnień. W toku rozprawy złożył zaś krótkie dodatkowe wyjaśnienia, w których m. in. wskazał dni lub okresy, w których przysługiwało mu uprawnienia do bezpłatnego wyżywienia na terenie macierzystej jednostki wojskowej, jak również dni nieobecności na służbie”.

Z protokołu rozprawy z dnia 4 lutego 2016 r. nie wynika, by sąd w ogóle odniósł się do faktu złożenia przez obrońcę oskarżonego pisemnego oświadczenia oskarżonego z dnia 4 lutego 2016 r. na 24 kartach.

Obecnie (po uchyleniu art. 176 § 3 k.p.k. i zdania drugiego § 4 art. 176 k.p.k. nowelą z 10 stycznia 2003 r.)polskie postępowanie karne nie dopuszcza składania pisemnego wyjaśnienia przez oskarżonego na rozprawie poza wyjątkami wskazanymi w art. 204 § 1 pkt 1 k.p.k. Tym niemniej złożenie przez obrońcę takiego pisemnego oświadczenia oskarżonego winno być traktowane jako

informacja o dowodzie, która miała skutkować przesłuchaniem oskarżonego, w celu umożliwienia mu złożenia wyjaśnień, w czasie których w sprawach obszernych może przecież korzystać z pomocy sporządzonych wcześniej notatek.

Popęlnienie zarzucanego oskarżonemu czynu opiera się na ocenie wiarygodności wyjaśnień oskarżonego i zeznań świadków oskarżenia [...].

Sam Sąd zauważył, że świadek M. K. złożył bardzo szczegółowe zeznania jedynie w postępowaniu przygotowawczym, natomiast na rozprawie świadek ten zakwestionował składanie obciążających oskarżonego zeznań, podpisywanie protokołów przesłuchania go w charakterze świadka, a nawet by w konkretnych dniach był przesłuchiwany przez Żandarmerię Wojskową.

W tej sytuacji pomocna winna być opinia biegłego z dziedziny porównawczego badania pisma ręcznego na okoliczność autentyczności podpisów świadka K. pod wszystkimi protokołami jego przesłuchania z postępowania przygotowawczego. Oddalając ten wniosek dowodowy, Sąd pozbawił się możliwości orzekania w oparciu o pełny materiał dowodowy. Sięganie w tym momencie do zeznań żołnierzy Żandarmerii Wojskowej przesłuchujących w postępowaniu przygotowawczym tego świadka było przedwczesne. Dopiero gdyby opinia biegłego nie wyjaśniała kto składał podpisy pod protokołami zeznań tego świadka, należało skorzystać z zeznań świadków żołnierzy Żandarmerii Wojskowej i to z taką starannością, by o tym, że świadek K. składał podpisy pod swoimi zeznaniami nie zeznawała osoba, która tego świadka nie przesłuchiwała.

Ponowna ocena wiarygodności zeznań świadków oskarżenia ([...]) i wyjaśnień oskarżonego, w oparciu o całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej (w tym dowodów wskazanych powyżej) sprowadza konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Uznanie częściowej trafności zarzutów apelacji z pkt. 1c i 1d, powodujące uchylenie zaskarżonego wyroku, zwalniało Sąd Najwyższy z potrzeby odniesienia się do pozostałych zarzutów apelacji.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.